

NARODNA PROSVJETA

MJESEČNIK ZA ŠKOLSTVO,
PROSVJETU I UMJETNOST.

GLASILO ISTOIMENOG UČITELJSKOG DRUŠTVA

Urednik Ernest Jelušić.

A
ETA
TVO, S S
ETNOST.
ŠTVA. Z Z

BRŮJ 5.

GOD. III.

PULA, 1. SVIBNJA 1908.

BRŮJ 5.

SADRŹAJ:

Istarsko uskrsnuće. Spj. Jos. A. Kraljić.
Vrline i mane. Piše Davorin Trstenjak.
Krivi i dobri nazori. Piše Josip Bačić.
Geografija Istre. Piše Prof. N. Žic.
Ardigo. Piše D. B.
Naše pučke škole i budući pokrajinski sabor. Piše A. R.
Odgovor gđici Milki Pogačić o „udrugi učiteljica“. Piše Jelica Belovičeva.
Vjesnik.

Izlazi svakog prvog u mjesecu.

Godišnja cijena 5 K.

Rukopisi se ne vraćaju.

Tisak Laginja i dr.
(prije J. Krmpotić i dr.).
Pula, ulica Giulia br. 1.

prvog u mjesecu.

ena 5 K.

ne vraćaju.

rmpotić i dr.).

br. 1.

Poziv na pretplatu!

Priradio sam „Životopis Njegova Veličanstva prigodom 60-godišnjice vladanja“ za djecu pučkih škola, pak ovime umoljavam gg. učitelje i učiteljice, roditelje, mjesna školska vijeća i sve prijatelje mladeži, da čim više djece (po mogućnosti svu) na djelce pretplatiti blagoizvole. Knjižica se dobiva samo kod mene, a stoji **samih 20 para**. Ispod 10 komada se poštom ne razasilje.

Dobrinj, 25. travnja 1908.

Ivan Mahulja, učitelj.

Javna zahvala.

Velemožni gospodin Kazimir Jelusić, načelnik općine kastavske poklonio je knjižnici učiteljskih pripravnika c. kr. hrv. muške učiteljske škole u Kastvu sedamdeset, a veleučeni gospodin Franjo Kresnik, umirovljeni ravnatelj kr. velike gimnazije u Sušaku, preko dvije stotine što poučnih, što zabavnih knjiga.

Potpisano ravnateljstvo smatra svojom ugodnom i svetom dužnošću, da plemenitim darovateljima najtoplije zahvali, što su se tako lijepim i toli potrebitim darom sjetili ovoga najmlađega hrvatskoga učevnoga zavoda u Istri i u isto vrijeme lijepo moli, da bi se u primjer spomenute gospode ugledali i drugi rodoljubi i prijatelji naše istarske uzdanice.

Ravnateljstvo c. kr. hrv. muške učiteljske škole u Kastvu.

Ivan Ivanković, ravnatelj.

Namirili pretplatu za god. 1907.

A. Tončić, Klana. — I. Šoštarko, Vinkuran.

Platili dio ili cijelu god. 1908.

A. Kalac, P. Matanić, I. Kos, J. Bačić, J. Mandić, Mjesno školsko vijeće i I. Ivancić, Pazin. — E. Dukić, Brešca. — A. Tončić i P. Marčelja-Galović, Klana. — M. Črnjeka, Draguč. — T. Golmajer, V. Šepić i K. Rade, Buzet. — I. Karlavaris, Premantura. — V. Nazor, Kopar. — Pučka škola, Srijemski Karlovci. — B. Deprato, A. Klodić Sabladovski i Dr. J. Pertot, Trst. — F. Trejbal, Vabriga. — I. Mahulja i N. Uravić, (Kras) Dobrinj. — Zvonimir, Beč. — Dr. I. Kalčić, Zala-Mihályfa. — M. Trinajstić, Malinska. — A. Rajčić, Vepri-nac. — Dr. F. Plešić, Ljubljana. — J. Nežić i M. Prosen, (Kras), Krk. — J. Dminić, Vrbnik. — M. Škyarč, Kanfanar. — K. Murljačić, Kaštelir. — M. Hajdinger, Sv. Matej. — A. Šebesta, Cere. — L. Oklobžia, F. Filakovac i A. Či-ković, Pula. — F. Barbalić i J. Grašić, Beram. — A. Kraljić, Risika. — I. Nežić, Livade. — A. Fučići A. Štefanić, (Kornić), Punat. — M. Patriarch, Baderna. — Kot. učiteljska knjižnica, Kastav. — N. Magašić, Baška. — J. Vanik, Lindar. — Pučka škola u Krajiškoj ulici, Zagreb. — P. Saršon, Šušnjevia. — V. Puharić, Lipa. — A. Češut, Zamet. — E. Sternise, i L. Sloković, Supetar u šumi. — Učiteljski klub, Cirkvenica. — H. Bolković, Čunski. — I. Šoštarko, Vinkuran.

NARODNA PROSVJETA

Mjesečnik za školstvo, književnost i prosvjetu.

GLASILO ISTOIMENOG UČITELJSKOG DRUŠTVA.

Izlazi svakog prvog u mjesecu. — Godišnja cijena 5. K. — Rukopisi se ne vraćaju.
Urednik ERNEST JELUŠIĆ.

Istarsko uskrsnuće. ○ ○ ○ ○

Tihano se krajem tamne sjene dižu
I sve nekud češće grob za grobom puca,
Uzdisaji vajni do neba im sižu,
Žar plamtećih oči grobljem se svjetluca.

U redove žurno redaju se guste,
Svaka drugoj glavu na šapat obara,
O osveti snuju sred te noći puste
U cik zore rane zlobnog na grobara.

I ciknula zora, dan se iz sna budi,
Biserjem i zlatom posule se gore,
Iz sjenâ se silni izvalili ljudi
I grobara gordog na zemlju obore . . .

Krajem pjesma ori, barjak vitla slavni
Dok u vaju gine srce umiruće —
Na groblju se ruše spomenici davni,
Istran Hrvat slavi sretno uskrsnuće!

Jos. A. Kraljić.

D 10
1984 C-46-B

Urine i mane.

Piše DAVORIN TRSTENJAK.

(NASTAVAK.)

Rodoljublje.

Svaki stvor rado živi, voli sebi, ljubi sam sebe, pa tako i čovjek. Ali čovjek, pa i onaj najdivlji, nije pusti sebičnjak. Njegova ljubav širi se i dalje. On ljubi i svoje potomstvo velikom ljubavi. Kako lavica u pustinji daje život za svoje mlado, tako i majka divljačka i prosvjetljena žrtvuje sve za čedo svoje. Majčina je ljubav najčistija, najnesebičnija, neizmjerena. Da nestane te ljubavi, nestalo bi i čovječanstva. To je početak ljubavi bližnjega, a kako ćemo poslije vidjeti, i ljubavi naroda i domovine.

Majka ljubi zaista najviše ono, što joj je najbliže, a to je njezino čedo. Roditeljska ljubav širila se je i na druge s kojima je čovjek živio, radio, veselio se i trpio, a to su ponajprije članovi obitelji. Obitelj je temelj ljudskom društvu, ljubavi bližnjega i svih kreposti. Ali kako se je obitelj množila i razgranala u pleme, u tu veliku porodicu, koja je zajedno živila i ujedinjenim se silama borila proti svomu vanjskomu neprijatelju: tako se je ta ljubav proširila na cijelo pleme. Tako svoj svoga najvoli, a svaka ptica svomu jatu leti. Ljudi izvan plemena, dakle inoplemenici, bili su tudinci, a obično neprijatelji. Svaki je narod uzvisivao sam sebe, a druge je prezirao, zvao ih divljacima, barbarima i kojekako. Tek Isus Hrist, da mu je za slavu, učio nas je, da je naš bližnji svaki čovjek. To je najšira i najuzvišenija ljubav bližnjega.

Ljubav bližnjega razvija se među ljudima, koji se druže, koji su jedan drugomu blizu i koji jedan drugomu služe. Za one daleke i nepoznate ljude slabo se mari. »Daleko od očiju, daleko od srca«. No čovjek ne ljubi samo ljude, koji su mu blizu, nego i životinje i stvari. Čovjeku je mila i kuća u kojoj se je rodio, drag mu je svaki grm oko nje, draga mu je rodna gruda. Svijesnu čovjeku mio je sav narod, a ne samo porodica; mila mu je sva domovina, a ne samo rodno mjesto. Svijestan čovjek uviđa, da osim rođene majke ima još jedna veća majka, majka svih nas: majka domovina. On zna da je narod jedno tijelo, a pojedinci samo njegovi članovi, i što pojedinci više čine za svoju zajednicu, to je zajednica jača, a po tom i svaki njezin član. Sreća svakoga čovjeka u narodu ovisi i o sreći svega naroda. Pa kao što život svakoga djeteta ovisi o ljubavi matere, tako i život naroda ovisi o ljubavi njegove djece.

Rodoljublje je ljubav svoga roda, svoga naroda i svoje domovine: najbližih svojih svetinja. Rodoljub ne živi samo za se, za svoju djecu i bližu rodbinu, nego i za svoju rodbinu, a to je narod. On žrtvuje mnogo u narodne svrhe, pa i svoj život, ako je potrebno. Kao što su majčine žrtve najbolje jamstvo za život njezina djeteta, tako su i žrtve rodoljuba najveća sigurnost

za život i sreću narodnoga potomstva. Narod svoje rodoljube slavi i čuva im spomen, kao svojim najvjernijim sinovima i najvećim dobrotvorima.

Ljubav roditeljska je starija i veća nego je rodoljublje. Kad se rodoljublje onako uvriježi i rasplamti, kao što je rasplamćena roditeljska ljubav, onda ne će biti potrebno da se propovijeda: djeco, ljubite domovinu, kao što nije bilo uzroka, da Bog zapovijedi: majke ljubite djecu svoju. Onda će ljubav bližnjega obuhvatiti sve narode, sav svijet, nebo i zemlju. Onda će svi narodi biti jedna velika obitelj, jedno veliko tijelo.

Rodoljublje ima dakle preći u čovjekoljublje. Ako nam je i ljubiti svoj narod nada sve narode, to je ipak razumno i kreposno, da poštujemo i ljubimo i druge narode. No budući je ta ljubav u ljudima još uvijek premalo razvijena, i pošto još narodi vrebaju, da podjarme i odnarode druge narode, to i mi treba da otvorimo oči i da smo spremni, da odbijemo tuđe grabilice, koje rade da nas progutaju. Kad grabilice uvuku pande, mi ćemo ih više ljubiti, a to će biti samo na našu i njihovu sreću. Dok je tako, rodoljublje ostaje veliko ljudsko dobro.

Rodoljub može biti samo svijestan, dobar i čestit čovjek. Od pustoga sebičnjaka, zavidnika, škrtice, od drugoga nevaljanca i čovjeka bez osjećanja ne može biti rodoljuba. Za to hoće se potpun čovjek.

Sad nam je još reći, kako se uzgaja rodoljublje. Kao što rodoljublje u narodu nije postalo odjedno samo od sebe, nego se lagano razvijalo, tako se ono razvija postupice i u čovjeka pojedinca. Tko najprije ljubi živom i iskrenom ljubavi majku, oca, braću, susjede i svoje najbližnje; tko najprije ljubi svoju kolijevku, svoju kuću, svoju životinju, svoj cvijet, svoj zavičaj: taj je na dobrom putu; taj će ljubiti i svoj narod i svoju domovinu. Tko se pak dotle digao, taj sa svojom ljubavi lako pređe granice domovine. Tko nije ljubio svoje dobre majke, ne ljubi ni Boga ni domovine.

Čistoća.

Čistoća broji se među najznaменitije krijeposti, jer ona znamenito utječe na tjelesno zdravlje. Zato pravo kažu mudre hrvatske poslovice: »Čistoća je pol zdravlja. Čistoća je Bogu mila«. Čistoća tjelesna, čistoća u odijelu i u svemu, obrana je od smrada i gada, od gnjiloće i raznovrsnih zametaka bolesti. Nečistoća je leglo svakojakih bolesti. Šuga, guba, krasta i druge kožne bolesti hvataju se nečista tijela. Groznica, difterija, kuga i druge kožne bolesti haraju najviše, gdje ima najviše smrada, gnjiloće i nečistoće. Toga opet može biti najviše, gdje ima dosta vlage, topline i nemarnosti, kao što je to na istoku, gdje je domovina kolere. Više je ljudi pokosila nečistoća na tijelu i odijelu, nečistoća u kućanstvu i nečistoća u zraku i vodi, nego svi ratovi u svijetu. U naše tijelo dolazi čist zrak, a izlaze nečisti plinovi ne samo na

pluća, nego i na kožu; ali kad se šupljine na koži začepe nečistoćom, zapriječi se ulaz i izlaz plinova, što škodi čovječjemu zdravlju.

Kad se čovjek opere, okupa, preobuče u čistu rubinu ili legne u čistu postelju, osjeća se ugodno, postane svjež na tijelu i duhu.

Nečistoća je gad, od koga bježi svaki malo bolji čovjek. Tako je i nečist čovjek oduran svakomu, a mnogomu i toliko, da mu se smućuje. Zato nečistu čovjeku nema mjesta u isto boljem ljudskom društvu. Čistoća je pak duša svakoga uzvišenijega čina, svake svečanosti i svetkovine. Za svaku svečanost, bila obiteljska, crkvena ili narodna, sve se velikom brigom, pomnjom i žurbom čisti, redi, obnavlja i kiti. Ženska mladež odijeva se u bjelinu, u čistu bjelinu kao snijeg, jer je bjelina znak čistoće. Tako je bijeli liljan, bijeli cvijet znak nevinosti, dakle znak ćudoredne čistoće. Čistoća je uzor, slika i prilika tjelesnog i moralnog dobra, a nečistoća, prljavština, kal, slika i prilika najvećega zla. Zato govorimo o čistoj savjesti, o čistoj misli, o čistoj duši, o čistim prstima, kao što i o crnoj duši, nečistim željama, nečistim poslovima.

U staro su doba mnogi zakonodavci na korist i spas ljudsku odredili, da bude pranje i kupanje vjerskom dužnosti. Tako se Muhamedovci peru pet puta na dan. Indijanci kupaju se u rijeci Gangesu, misleći, da će im Bog zato grijeh oprostiti. Kod Kostajnice ima vrelo svetinja. To je vrlo bistra i zdrava voda. Praznovjeran puk dolazi rrimice u oči mlade nedjelje na to vrelo vode žive, pa se dobro pere, baca staru, ponajviše do zla boga prljavu košulju, a oblači čistu i novu. Bačene košulje pokupe obično cigani. Nije čudo, da neuredan, zanemaren i nečist čovjek, kad se u ovakovoj bistroj i svježoj vodi opere, kad se napije onako zdrave vode i kad se uz to lijepo pomoli Bogu i zadahne nadom i vjerom u zdravlje, i u istinu ozdravi. O zaista je svako bistro vrelo prava svetinja!

Tko se od djetinjstva navikne na prljavštinu i nered; tko je od djetinjstva ležao u blatu i kalu, u smradu i neredu: ne mari za čistoću i nema ni stida ni ljudskoga ponosa, a po tom ne može biti ni čestit ni značajan čovjek, nego stvor najniže i najkukavnije vrsti. Kako da ima prljavac smisla za ono, što je lijepo?!

Zato je materi najpreča dužnost, da svoje dijete drži od prvoga časa u najvešoj čistoći. Marljivo kupanje i pranje prva je potreba. Mokrih dječjih krpa neka nikad ne presušuje, nego neka ih svaki put dobro opere. Nema veće sramote materi, nego je dijete, koje smrdi po nečistoći.

Čistoća je dakle toliko dobro, jer služi tjelesnomu, duševnomu i ćudorednomu zdravlju, a osim toga je ona lijepa i Bogu draga.

(Nastavak slijedi.)

Krivi i dobri nazori. (Glede obuke u drugom jeziku.)

Piše JOSIP BAČIĆ.

Danas obdržavamo moja supruga i ja kućno vijeće. Kao glava obitelji predsjedah ja. Otvorim skupštinu.

— Čuješ, stara, naša kćerka ima 12 godina.

— Znam bolje nego ti, ako sam i stara!

— Glede tvoje starosti ja sam se samo našalio.

— I ja također.

— I svršila je hrvatsku pučku školu, kako se rođenoj Hrvatici i pristoji.

— Znam i to.

— Sada bi možda trebalo, da se počme učiti koji drugi jezik.

— Bi. Ako joj u životu i ne bude baš mnogo koristio, naučit će se pomoću drugoga jezika još više cijeniti i ljubiti svoj jezik materinski. Učenjem drugoga jezika otkrivat će joj se malo po malo sva ljepota i bogatstvo hrvatskog jezika, a razvijat će joj se i intelektualne moći.

— Pravo govoriš. Ja znam par riječi njemački, ti također. Tko će joj dakle da bude učiteljem, ja ili ti?

— Niti ti, niti ja, jer ja neću, da mi s djetetom u kući govorimo nikojim drugim jezikom, nego hrvatskim. Neka jednom, kad odraste i u dobu zađe, znade i spominje se, da su ćaća i mama s njom samo hrvatski zborili; tako će joj srce ostati jedno jedino, cijelo, narodno.

— Živjela! Umolit ćemo dakle kojega od mjesnih učitelja, da ju podučava.

— Učini, kako najbolje znaš. Ja moram u kuhinju.

— Čekaj, da zaključim sjednicu.

Zaključismo.

* * *

Drugoga dne eto već učitelja. Udarismo u šake, a sutra se počima. Sutradan donese učitelj pisanku, pero, tiskana i pisana pismena i poče podučavati njemački jezik pisanjem i čitanjem.

— Što ćeš s time?

— Podučavat ću najprije u njemačkom pismu i čitanju, to je temelj.

— Hm! Što misliš, kolego, da sam ja moje dijete najprije učio glasove, a onda ih slagao u riječi, kad sam ga učio govoriti?

Il misliš, da sam mu turao olovku u ruke, kad mu je bilo pò godine života? Pak da kćerku naučim govoriti, zar sam ju najprije podučavao: i, t, u, e, a, ta-ta? Nisam brate, a ne ćeš »pobora« ni ti. Ja sam ju najprije učio govoriti, a kad je to već znala, onda se je tekcar počela učiti pisati i čitati.

— Ali molim

— Razumijem; ti bi se htio opravdavati, ali ne bi ništa koristilo.

— Molim te, pa što ćeš pisati i čitati s mojom curicom, kad ona ne zna ni riječi njemački. Ti nijesi otac, ali sam ja, pak ne ću da mi »malu« mučiš dva mjeseca s pisanjem i čitanjem nerazumljivih riječi, rečenica i štiva.

— Nego kako ću početi?

— Govoriti ju uči, pa kad bude nešto znala, onda ćeš ju podučavati u pisanju i čitanju. Od pojma pređi na riječ, od riječi na glasove, a tekar onda na pisanje znakova za glasove.

— Dobro.

I učitelj pozove »malu« na prvu lekciju. Ja sam slušao.

Učitelj: pero die Feder, pero die Feder, pero die Feder. Učenica je morala ponavljati: pero die Peder, pero die Feder, pero die Feder. (Ovako moraju učenici pučkih i srednjih škola »bubati« tuđe riječi, dok ne zapamte te prazne zvukove bez ikakva sadržaja). Tako je poučavao još par riječi, ali djevojčce se nije dalo dugo mučiti, već dotrči k meni i reče: »Čaća ja ne ću da se učim njemački jezik.«

Pošaljem ju na dvor k sestri, a k sebi pozovem učitelja.

— Kako ti se sviđa moja curica?

— Ne će da uči; pobjegla je, reče, a na licu mu se vidjelo, da trpi. Učitelji su vrlo osjetljivi. Boli ih, kada djeca zamrze njihov predmet.

— I meni je rekla, da ne će njemački da uči. Hoćeš li, da ju kaznim? Valjda ne ćeš, jer bi onda zamrzila na me, na te i na sam predmet, a to bogme ne bi dobro bilo.

On je šutio. Bio je u ne maloj neprilici.

— Sjedi, kolego, sada ću ja tebe poučavati!

Debelo me pogleda.

— Daj no, sjedi!

Sjedne se i neustrpljivo očekivaše, što će biti. Ja uzeh crtalo u ruke, pokažem mu ga i šutim časak kô zid. Zatim glasno rečem: das Lineal. Uzmem zatim knjigu, držim ju pred njim i rečem nakon kratke stanke: das Buch. Tako učinim sa olovkom, crnilom, hartijom. Sada spustim sve stvari na stol i rečem mu, da ću ja njemačke riječi govoriti, a on neka pokazuje rukom predmete. Ja: Das Buch, a on rukom na knjigu. Ja: das Lineal, a on pokaže na crtalo, itd., dok oćredismo sve predmete. Zatim postupah na obratni način: ja pokazivah predmete, a on ih imenovaše njemački.

Ja: Was ist das? (pokazivao sam mu knjigu). On: Buch. Ja: Reci: das ist das Buch. (To je knjiga.) On reče. Prihvatim hartiju i upitam ga: Was ist das? Das ist das Papier. Tako sam ga dalje pitao, a on je odgovarao.

Moj se učenik smiješi, a ja ću mu:

— Kako sam ja s tobom postupao, čini i ti tako s mojom kćerkom. Ne treba ti na pomoć uzimati materinski jezik. Čemu? Taj samo smeta pri učenju drugoga jezika, jer se pazljivost djeteta podijeli na dvoje: na hrvatski i na njemački jezik. Zašto da preko tumača s nekim govorimo, kad nas i tako razumije.

— Ali do drugog dana će mi djevojčica zaboraviti riječi, koje sam joj tumačio.

— Napiši joj ih a ona nek ih prepíše.

— A kako, kad ne zna pisati. Niste mi pustili, da ju najprije učim pisati i čitati, a sad govorite, neka piše.

— Čovječe! Ne velim ja, da njem. riječi njemačkim pismom piše nego latinicom tã i njome se Nijemci služe. Kakve poteškoće će joj zadavati pisanje riječi das Podium, das Lineal? Kad napišeš die Tafel, reci joj, da se **e** iza **i** ne čita, kod riječi Tisch, upozorit ćeš ju na **sch**, kod riječi Schüler na **ü** itd., pak će djevojče tako naučiti i njem. pravopis. Kad joj na tabli napišeš imenice, onda neka ih čita, a ti joj pokazuj predmet, postupaj onda obratno: Čitaj ti, a ona neka kaže predmete. Upozori ju, da Nijemci pišu imenice uvijek s velikim početnim pismenima i da stavljaju preda nje spolnike der, die, das.

— A kako ću joj zorno pokazati n. pr. vola?

— U školu ga ne ćeš dopeljati, to je stalno, ali slikom ćeš se poslužiti. Druge predmete ćeš sam na tabli narisati, a nekoje, osobito apstraktne morat ćeš rastumačiti hrvatski bez sumnje.

— Ali mnogo imenica uzimati naporedo bit će dosadno.

— Dakako! Stoga ih spajaj u rečenice sa shodnim pridjevima. Zorno joj protumači svojstva onih predmeta, koje znade djevojčica njemački imenovati. Postupaj ovako: »Danas ćemo se učiti, kakve su stvari«. Pokazujuć na tablu reci schwarz, onda na crnilo i reci istu riječ. Pokaži zatim na stijenu te kaži »weiß«, zatim na papir, pa reci istu riječ. Ja sam uvjeren, da će dijete šaptati »bijel«, kad kažeš weiß, kao i »crn«, kad kažeš »schwarz«. Pokazujuć na ormar digni visoko ruku i reci »hoch«; pokaži zatim na odar, spustiv ruku nisko, i reci »niedrig«. Razmišljaj prije pouke, kako ćeš koje svojstvo zorno prikazati. Tako ćeš n. pr. gladiti prstom hartiju i reći »glatt«, a gladeći stijenu »rauh«. Zatvoriv rebrenice na prozorima reći ćeš »dunkel«, a otvoriv ih: »licht«. Ne možeš li zorno pokazati koje stvojestvo, ili opažáš li, da bi djevojče moglo misliti na drugo svojstvo, onda uz njemačku riječ prišapni i hrvatsku. Pridjeve napiši (latinicom) na tabli i upozori — ako nije bilo prije prilike — na **ch**, ei, itd. Sada kaži ti predmet, a učenica neka dostavi prikladan pridjev, sveži to sa »ist« pa imaš rečenicu. N. pr. Die Tafel ist schwarz itd.

Zatim reci: »Sada ću pitati, kakova je stijena, klupa itd., a ti odgovaraj».

Primjer: U. Wie ist der Schrank? U. Der Schrank ist hoch. itd. Pitaj zatim: Was ist niedrig? a djevojčica neka odgovori u potpunoj rečenici. Zatim: Ist die Kreide weiß? Ja, die K. ist weiß. itd.

Ist die Feder neu? Nein, die Feder ist nicht neu. itd.

Eto za kućne zadaće imaš gradiva na pretek. Prevađanje je isključeno.

Sada ćeš uzimati nekoje priloge. Kaži učenicima: Danas ćemo se učiti, kako se kaže: gori, doli, desno, lijevo, sprijeda, straga, ovdje, tu, ondje. Pokaži sada rukom gori i reci: »oben«, onda doli i kaži »unten«, zatim pokazi lijevo pa reci »links« itd.

Pitaj sada: Wo (gdje) ist die Zimmerdecke? Wo ist der Boden? Wo ist die Tafel? a učenica neka odgovara u potpunim rečenicama upotrebljujuć priloge.

(Konac slijedi.)

Geografija Istre.

U »Geographische Abhandlungen von Prof. Penck« izišla je 1907. kao Band IX. — Heft 2. geografska studija o Istri, koju je napisao profesor (prije u Trstu, sada u Beču) Dr. Norbet Krebs pod naslovom: »Die Halbinsel Istrien« (naklada Teubner u Leipzigu). To je prva znanstvena radnja o zemlji (fiziogeografija) i pučanstvu (antropogeografija) našeg poluotoka. U fiziogeografskom dijelu posebna su poglavlja: geologija (prošlost zemlje), morfologija (oblici tla: krasi i pješčenjaka), hidrografija (doline, voda i izvori u krasu) oceanografija (obala i njezina međica*), klimatologija i vegetacija, a u antropogeografskom dijelu opet slijedeća: historijski temelji naselja, narodnosne i društvene prilike u sadašnjosti, gospodarske prilike i sadašnje stanje naselja.

Krebs je po dosadašnjem istraživanju vlastitom i tuđem podao u ovoj opširnoj »studiji« (166 str.) pouzdanu i jasnu sliku Istre na znanstvenom temelju, ali načinom i jezikom (dakako njemačkim!) tako lijepim, da je tim djelom znatno pretekao i Talijane i Hrvate i Slovence, koji u Istri i izvan nje žive. Hrvatski je Istra do sada opisana samo jedamput, a i to davno i slabo (Klaić: Opis zemalja, u kojih obitavaju Hrvati, III. svezak. Društvo sv. Jeronima 1883.) Na žalost i to je jedino djelo kod nas zaboravljeno. Slovenski je Istru (zajedno sa Trstom) opisao Simon Rutar (Slovenska zemlja II. del. Samosvoje mesto Trst in mejna grofija Istra. I. snopič Mat. Slovenska v Ljubljani 1896.)

* Medica = Strandverschiebung. V. Geistbeck-Pavičić: Geografija za učiteljište 1902.

I ništa više. Talijani imaju radnika i na ovom polju mnogo više, ali se ni njihove knjige (Benussi: La regione Giulia, Parenzo Tipogr. Coana 1903.) ne mogu porediti Krebsovoj. I tako nas dakle sve Istrane skupa taj Nijemac uči poznavati našu zemlju! On je već i do sada štošta napisao o Istri, ali će mu najnovije djelo sigurno otvoriti put na sveučilišnu katedru. Opis je od početka prema svršetku sve zanimiviji, a za čovjeka, koji o prirodi malo razmišlja, prema kraju i sve razumljiviji. Podneblje je majstorski opisano, jugo i bura umjetnički. Za širu javnost od aktualne važnosti je osobito dio drugi, o pučanstvu. Nepristranost, koje Talijani do danas ne poznaju, nije mu moguće poreći. Taj antropogeografski dio je jednako poučan za historičara i etnografa, činovnika i političara, kulturnog i ekonomijskog radnika. Prvi put čujemo голу istinu, da seoba Slavena u Istru počinje početkom VII. stoljeća, da je u polovini XVII. stoljeća sav istočni i središnji dio Istre skoro posve slavenski, a da se među malo talijanskih gradova na zapadnoj obali nalazi mnogo hrvatskih sela i selišta.

Autor se drži državne statistike, zbog čega i on u Istri vidi previše Talijana, a državna ga statistika tjera i na ovaj krivi zaključak: »Die Slaven gewinnen an Raum, aber nicht an Zahl«. Što se broja tiče, pokazali su izbori prošle godine, a toj će se »novoj« istini približiti valjda i budući popis pučanstva 1910. O nepismenosti kod Slavena i u talijanskim gradovima nam Krebs donosi strašne brojke, za koje su u prvom redu odgovorne oblasti, koje škola ne daju. Mrtvo slovo izblize tumače brojni geologijski prerezi, fotografske slike, crteži (o narodnosti i gustoći pučanstva pa o kulturnim vrstama zemlje) i napokon skrižaljke s brojkama (o podneblju te o nacionalnim i socijalnim prilikama Istre*). Na kraju ima i kratak opis većih mjesta. Zanimivo je to, što pisac svuda uz Talijane vidi i Slavene kao jednako važan faktor, dok Talijani još uvijek i u svojim »znanstvenim« knjigama pišu »il carattere di italianità non cancellabile« (Schiavuzzi) ili L' Istria salvò la sua italianità (Benussi) i slično. Ova bi knjiga, uza sve to što je njemački pisana, morala biti Istranima poznata, a svrha ovih redaka i nije drugo, nego da upozore na nju (stoji K 7.20.) Iz Krebsova djela možemo upoznati svoju rođene grudu, a to nam je i dužnost, jer tko je ne pozna, ne može je ni ljubiti.

Prof. N. Žic.

Ardigò.

Mjeseca siječnja ove godine slavila je Italija osamdesetgodišnjicu rođenja svog velikog filozofa i pedagoga Roberta Ardigò.

Vrijedan naslijednik Giordana Bruna, Galilea Galilei, Leonarda da Vinci i drugih veleuma, čini Ardigò sa Lombrosom i Mossom lijep trojlist, koji je

*) Kvarnerskih otoka se autor samo gdje gdje dotiče.

izrasao na plodnom tlu Italije. Što je Comte za Francuze, to je Ardigò za Talijane. On stoji dakle na osnovi *pozitivističke* nauke, koja uči, da je predmetom prave znanosti samo ono, što se osniva na ispitanim činjenicama, što je osjetilima pristupno, te po tom izvjesno ili jesno, dakle pozitivno.

U proučavanju duševnih pojava služi se Ardigò metodom istraživanja, koja je prirodoslovnim naukama podala sjajnih rezultata. Analizom živčanog sustava, te strogim ispitivanjem psihofizioloških činjenica dolazi i on do spoznaje, da se je individualna psihe postupno razvila tijekom vremena i mijenjanjem generacija. Ali što vrijedi za pojedince to vrijedi i za društvo, za kolektivnu svijest, te ispitav socijalne činjenice i međusobne odnose istih, zaključuje aksiomom, da društvene naredbe: moral, vjera, zakon i t. d., niču iz sinbiotičkih ideja, koje nastaju iz zajedničkog djelovanja poznatih triju faktora: individualna psihe, ljudskog društva i prirodnih okolnosti. Iz toga slijedi, da društvo i zakon nijesu ništa apstraktna, ništa što može da izbjegne pozitivnom istraživanju, već naravne činjenice, koje u toku vremena postaju biljezi i učinci novih fenomena.

I znanost je socijalan pojav; ona nije drugo nego plod sjajnog rada zajedničkih sila svijuh generacija, što prelazi od koljena do koljena, te vodi ljudstvo k savršenosti.

Iz Ardigò-ovih djela »La morale dei positivisti«, »La psicologia come scienza positiva«, »Tesi metafisica«, »Storia della pedagogia« i t. d. raspoznajemo moralistu, sociologa i pedagoga. »Prava karakteristika čovjeka« veli on »jesu altruistička čuvstva, a pravda jest i mora da bude specifična sila društvenog ustroja«. Tako si je Ardigò, svojim ustrajnim radom i važnim djelima stekao ime, glas i mjesto med najvećim učenjacima i buditeljima nove Italije.

D. B.

Nашe pučke škole i budući pokrajinski sabor.

Jedan prijedlog.

Izborna reforma za Istru je prihvaćena. Svega, što bi nam po božjem i ljudskom pravu pripadalo, nam doduše ne pruža, nu ipak prema dosadašnjim odnošajima donesla nam je mnogo i to vrlo mnogo, samo ako budući naši zastupnici na pokrajinskom saboru i prisjednici u pokrajinskom odboru budu znali to sve za naš narod iskoristiti. Pošto se od zastupnika ne može zahtjevati, da na sve sami misle i za sve sami skrbe, dužnost je svakoga, da im pripomogne to postići. U tu svrhu naumio sam napisati ovo nekoliko redaka. Reći će mi se možda, da je to još preuranjeno, jer još nije izborna reforma ni potvrđena, a kamo li zastupnici izabrani. Nu izborna reforma bit

će stalno potvrđena, pa se može dogoditi, da budu izbori odmah raspisani i sabor naglo sazvan, pa eto naših zastupnika nepripravnih na prvom zasjedanju, koje će biti u smislu izborne reforme za postignuće naših postulata najvažnije. Mislim dakle, da ovaj moj korak nije nimalo preuranjen.

Naš bijedni i zapušteni narod u Istri treba svega i svašta, nu mislim, da će mi svatko priznati, da mu prosvjete najviše treba. U mnogim je slučajevima neznanje krivo njegovoj bijedi i nevolji. To su već pred mnogim godinama bili uvidili i naši prvaci, pak su bili zato i ustrojili blagotvornu družbu sv. Ćirila i Metoda.

Opstojeće naše javne pučke škole, a ubrojiv k njima i družbine, ne zadovoljavaju ni izdaleka potrebama i broju našega naroda, pa će biti zadaća naših budućih zastupnika, da mu isposluju čim veći broj pučkih škola, čemu im izborna reforma i pruža dosta prilike. Oni će stalno to i učiniti, nu trebat će im zato i savjeta. Od njih se ne će moći zahtijevati, da budu znali gdje svagdje treba škole, a osobito ne će se od njih moći zahtijevati, da znadu, kako bi imale biti organizovane naše pučke škole u pojedinim mjestima, a da budu odgovarale potrebama pučanstva i priječile možebitno odnarođivanje naše djece. A tko može u tom pogledu dati boljih i pouzdanijih savjeta nego li mi učitelji?

Mi smo rastreseni po cijeloj pokrajini, živimo u gradovima i u najza-bitnijim selima, živimo dakle međ narodom, pa imamo zgode, da upoznamo njegove potrebe u pogledu prosvjete bolje nego itko drugi. Mi imamo ili možemo imati u ruci školske matice, pa znamo koliko ima djece dužne polaziti školu u pojedinim školskim okružjima, a uslijed toga i koliko učiteljskih sila bi moralo biti namješteno na svakoj pojedinoj školi, hoće li ova odgovarati svojoj svrsi. Znamo za preopsežna školska okružja, u kojima djeca slabo školu polaze radi udaljenosti, slabih puteva i drugih uzroka, pa znamo kako bi se imalo odnosno školsko okružje podijeliti i gdje bi se moralo ustanoviti novu školu, te kakova bi morala biti. Znana su nam i mjesta, koja nisu nikamo uškolana, pa znamo i način kako bi im pomoći. Držim dakle, da je dužnost nas učitelja, da sastavimo jedan nacrt, iz kojega bi bilo razvidno, koliko nam škola treba, gdje treba da bude sijelo svake pojedine škole i kako bi morala biti uređena svaka pojedina škola, ako hoćemo, da naš dosad u pogledu prosvjete zapušteni narod bude mogao imati od pučkih škola onu korist, koju se od njih uopće očekuje. Za sastav takova nacrtu potrebno je sudjelovanje svih nas učitelja na javnim i družbinim školama, i to na slijedeći način.

Svaki učitelj odnosno učiteljski zbor, gdje na jednoj školi ima više učiteljskih sila, neka sastavi nacrt za svoje školsko okružje, a odnosno i za susjedna mjesta, koja nisu nikamo uškolana. U tom nacrtu neka se točno

navede sijelo škole, općinu i kotar, u kojemu se nalazi, mjesta, koja pripadaju odnosno koja bi imala pripadati školskom okružju, broj djece dužne polaziti školu u tekućoj godini i broj potrebitih učiteljskih sila, a da bude škola mogla odgovarati svojoj svrsi. Sastavljajući taj nacrt, moramo imati na umu, da postignemo čim više višerazrednica, a izbjegavamo po mogućnosti ustanovljenje jednorazrednica. U jednorazrednici nije moguće postići sve ono, što se danas od pučke škole iziskuje. Pa nije potrebno, da svako selo ima školu, osobito sada ne, kada se može na temelju školskoga i nastavnoga reda uvesti nerazdijeljenu cijelodnevnu poduku. Jednorazrednice neka se ustrajaju samo u mjestima, gdje okolnosti drukčije ne dopuštaju i možda u mjestima, gdje prijeti pogibelj, da bi mogla naša djeca polaziti školu drugoga jezika, jer im je bliže od škole, kojoj pripadaju i tako odnaroditi se. Nastojati je dalje, da se višerazrednice u jednom mjestu ne dijele i ne cijepaju u manjerazrednice. Čim manje razreda ima neka škola, tim manje koristi imaju od nje djeca i narod, a tim više muke i truda učitelji. Nimalo nije pametno podijeliti n. pr. jednu mješovitu četverorazrednicu u dvije dvorazrednice, naime jednu mušku i jednu žensku, jer ne treba biti učitelj da se shvati, da će se u tim školama postići tek polovicu onoga, što bi se bilo postiglo u četverorazrednici. Broj učiteljskih sila neka se u nacrtu predloži prema broju djece dužne polaziti školu sada, a ne prema broju djece u prošlom trogodištu odnosno petgodištu, jer mi trebamo učiteljske sile za djecu, koja su sada dužna polaziti školu. Tako, ako neko školsko okružje ima sada 80 djece, neka se u nacrtu predlože dvije učiteljske sile, a to također i za ona mjesta, gdje je sada poludnevno podučavanje i gdje se je dosad zahtijevalo 100 djece za proširenje škole, jer u smislu školskoga i nastavnoga reda ima nestati škola sa poludnevnim podučavanjem. Za mjesta kao što Pazin, Pula, Mali Lošinj, Cres, Lovran, Opatija, Volosko, gdje opstoji dobro organizovanih pučkih škola drugih jezika, neka se u nacrtu bez obzira na zakoniti broj djece dužne polaziti školu predloži za naše škole toliko učiteljskih sila, a da naše škole budu mogle biti isto tako dobre, pa da ne budu mogli mnogi naši ljudi u tim mjestima ispričavati se, da šilju svoju djecu u tuđe škole, jer su one bolje od naših. Jedino ustrajanjem dobrih škola je moguće u tim mjestima zapriječiti odnarodivanje naše djece. U nacrtu za mjesta, gdje to potreba pučanstva iziskuje i gdje postoje uvjeti opstanka, neka se predloži ustrojenja tečaja za daljnju naobrazbu i ustrojenje građanskih škola.

Svaki upravitelj škole neka jedan prepis tako sastavljena nacrtu pošalje odboru našega društva »Narodna Prosvjeta«, a jedan prepis neka pridrži za sebe. Društveni odbor neka tada na temelju dostavljenih nacrtu sastavi jedan iskaz svih u Istri potrebitih škola, te neka ga svojedobno sa svim primljenim nacrtima kano priložima preda predsjedniku kluba hrvatsko-slovenskih zastup-

nika na pokrajinskom saboru, ako se takav klub bude ustrojio, a drukčije jednomu zastupniku, za koga bude držala, da će se savjesno zauzeti za poboljšanje mizernog stanja naših škola. Osim toga neka svaki upravitelj škole po mogućnosti prisustvuje sastanku, što ga bude eventualno držao zastupnik odnosno kotara, da razvije svoj program i neka na sastanku obrazloži svoj nacrt za uređenje škole i preda ga zastupniku molbom, da ga primi u svoj program. U slučaju, da se ne bi gdje držao takav sastanak, ili da ne bi upravitelj škole prisustvovao sastanku, neka ga pismeno dostavi dotičnomu zastupniku.

Budemo li to sve učinili, mislim, da ćemo u velike olakšati posao budućim našim zastupnicima i doprinijeti mnogo razumnom uređenju našeg pučkog školstva. U nadi, da će svi kolegi diljem cijele Istre kao što i uprava »Narodne prosvjete« pristati na ovaj moj predlog, završujem i prilažem za primjer slijedeći nacrt.

Nacrt za uređenje pučke škole u Opatiji (općina i kotar Volosko).

Okružje za pučku školu u Opatiji sastoji od porezne općine Opatija, od dijela općine Veprinac u koliko spada lječilištnom okružju i od sela Benčinići u općini Kastav. Nije potrebno, da se ovo školsko okružje mijenja.

Po školskoj matici uređenoj u smislu školskog i nastavnoga reda je u školskom okružju 420 djece od 6. navršene do 12. nenavršene godine života t. j. strogo školu polaziti dužne djece. Od to 420 djece pripada 289 hrvatsko-slovenskoj narodnosti, 30 talijanskoj, 86 njemačkoj i 15 drugim narodnostima

Za hrvatsko-slovensku djecu opstoji sada u Opatiji peterorazredna pučka škola, koja je u istinu samo dvorazredna, jer zemlja plaća samo dvije učiteljske sile, dočim jednu plaća potporom općine družba sv. Ćirila i Metoda a dvije općina sama. Općina naime uvidiv, da se u hrvatsku školu upisuje svake godine sve više i više djece, a nadležne školske oblasti zatežu redovitim proširenjem škole već više godina, zamolila je, da joj se do redovitog proširenja škole dozvoli namjestiti potrebite učiteljske sile na vlastite troškove, što je c. k. pokrajinsko školsko vijeće i dozvolilo.

Ovako sada sastavljena petorazredna škola tek odgovara broju školu polazeće djece, jer ovu školu izim djece hrvatsko-slovenske narodnosti polazi i djece drugih narodnosti iz školskoga okružja, a polazi ju i djece, koja istinito stanuju u drugom školskom okružju, ali su cijeli dan u Opatiji sa roditeljima, koji su ovdje zaposleni. Pa ovu školu polazi i djece ispod zakonite dobe, to su naime tjelesno i umno razvita djeca, koja na početku školske godine nisu bila navršila 6. godine, a manjkao im je tek koji dan ili tjedan, i djece preko 12. godine, koja radi bolesti ili drugih uzroka nisu mogla dovršiti svih šest tečaja pučkih škola. Bude li se početkom nastajuće školske godine upisalo za polazak prve školske godine onoliko djece, koliko u tekućoj

godini, a predviđa se ih i više, to sadašnja petorazrednica ne će zadovoljavati potrebi.

Na temelju navedenoga predlažem, da se uznastoji, da se u Opatiji za sada ustroji šesterorazredna mješovita pučka škola i zaključi, da čim se bude upisalo za polazak prve školske godine 80 djece, da se prvi razred podijeli po spolu i da tako ustanovljeni ženski razred bude samostalna ženska pučka škola. koja će se postepeno proširiti svake godine za jedan razred, dok postane šesterorazredna.

Predlažem, što se može, ako i proti redovitim propisima, da se ustroji mješovita šestorazredna pučka škola, a ne muška i ženska i to:

1. Jer bi tada svaka od njih bila manjerazredna nego li sadašnja i uslijed toga bi se moglo u njima postići manje nego sada, što bi bilo na štetu djece;

2. Jer je narod ovdje priviknut na mješovite škole, pošto drugačije nije ovdje nikada ni opstojalo;

3. Jer nije isključena mogućnost, da će se već početkom nastajuće školske godine upisati u prvi razred 80 djece, i tako u smislu postavljenog predloga ustanoviti samostalna ženska pučka škola;

4. Jer se višerazredna mješovita pučka škola, ako bi to okolnosti zahtjevale, može svaki čas podijeliti;

5. Jer bi tada u mjestu opstojala od c. k. vlade podupirana njemačka privatna pučka škola sa više razreda, pa bi se zato moglo dogoditi, da mnogi naši ljudi pošalju svoju djecu tamo, kako se je događalo, dok je naša škola imala manje razreda od nje.

Obzirom na okolnost, da koli muška toli ženska djeca iz Opatije i bliže okolice idu velikom većinom u trgovinu i zanate, gdje im dandanas treba više nauke i izobrazbe, a i poznavanja jezika, nego li to može pružiti pučka škola, potrebno je, da se u Opatiji ustroje i takove škole, koje bi mogle pružiti tu višu naobrazbu. U tu svrhu bile bi najbolje građanske škole, koje bi istodobno služile kano priprava onima, koji se spremaju na učiteljišta, naučičke, trgovačke, obrtne i slične škole, a poslužili bi dobro u istu svrhu i tečajji za dalnju naobrazbu spojeni sa pučkom školom u smislu § 10. carevinskog školskog zakona.

Predlažem radi toga neka se nastoji ispošlovati za Opatiju ustrojenje jedne muške i jedne ženske građanske škole, a u slučaju da se to za koje doba ne bi moglo postići, ustrojenje muških i ženskih tečajja za dalnju naobrazbu u smislu § 10 car. škol. zakona, u koju svrhu bile bi potrebite najmanje dvije muške i dvije ženske učiteljske sile.

Građanske škole odnosno tečajji za dalnju naobrazbu u Opatiji nebi služili samo za djecu iz Opatije, već i za onu iz Voloskoga, te iz dobrog

dijela Kastavštine, Veprinaštine i Lovranštine, osobito sada, kada imamo električnu željeznicu, na kojoj se izdavaju vrlo jeftine učeničke vozne karte.

Na koncu mi je još spomenuti, da općina u Opatiji raspolaže već sada potrebitim prostorijama i školskim pukućtvom za šesterorazrednu pučku školu i za tečajje za daljnu naobrazbu odnosno za jednu građansku školu.

A. R.

Odgovor gđici Milki Pogačić o „udrugl učiteljica“.

Ne odgovaram udrugl, jer ste svemu zlu samo Vi jedna krivi, a »udrugl« Vam je samo zaleđe! U odgovoru slagano je: I. II. i III., a osobito i to, da moji članci »ne upaljuju«. Vidite, kako su Vas upalili! Što se tiče književne reputacije, pitam Vas: hoće li joj to koristiti, što ste Vi moralno prisilili učiteljicu Jankovićevu, da se služi mojim radovima o narodnim vezovima za »Domaće Ognjište«, a da moje ime zašućuje, gdje ja od nje imam jedno 30 pisama, u kojima mi piše, da samo meni ima zahvaliti, ako što znade o toj struci, za koju Vi nikada nijeste pitali, hoće li to koristiti, što Vi po novinama anonimno iza leđa uredništva sramotite sebe navaljujući na me tamo, gdje se braniti ne mogu, jer nemam »udrugl« iza koje se mogu sakriti kao Vi! Koja od starijih hrvatskih književnica radi u »Domaćem Ognjištu?« Nijedna! Jer ste otklonili ne jedan članak, nego od svake sav rad iz gadne zavisti i manjka rodoljublja! To se vidite: »ne sviđa«

Jelici Belovićevoj.

Novi zakon.

Jošte ga nema! — vi prigovarate Da, nema ga jošte, velimo. Neki govore, da to mora biti vrlo daleko kamo je pošao, kad mu tako dugo povratka nema. Drugi misle, da će ga tamo ošišati, pa će onda k nama kano kakva nakaza. Treći se opet tuži na ovog ili onog, što tobože ne stresa tamo gori kako treba. I jošte je tih. prigovora, pa i naravski je to, kada se nešto željno i nestrpljivo očekuje, tada su i časovi dugi a sedmice su vjekovi.

Bilo kako da bilo, govori se da će to naskoro biti, a vi si izmolite svete strpljivosti, da sve te muke i jade snesete što strpljivije, bit će time nagrada slađa.

Mnogi nas pitaju, zašto nijesmo otisnuli zakon o mirovinama. Prema nacrtu će

ovaj zakon biti ponešto promijenjen, pa da ne pomutimo pojmove i da ne bude nesporazumljenja, to ćemo obaviti, netom zakon izađe. I tako se razumjesmo.

Zapisnik se posljednje sjednice ovjerovljuje. Priopćuje se, da su učitelji Vinko Rubeša u Kastvu i Hinko Persoglia dobili radi bolesti četveromjesečni dopust i da je učitelj Karlo Mahnić iz službenih obzira premješten iz koparskoga kotara u Podgrad. Preporučuje se molbe za doznacenje p tgodišnjih doplataka službovanja učiteljici Pavici Galović i učiteljima Augustinu Rajčiću, Antunu Mladeniću, Robertu Jurinčiću i Egidu Čehu, te se preporučuju molbe za potporu učiteljima A. D., B. D. i E. Č. Konačno se potvrđuje zaključak mjesnoga školskoga vijeća u Mošćenicama o uređenju uredovnog jezika.

Kotarsko školsko vijeće u Voloskom.

Dne 3. travnja obdržavalo je ovo vijeće svoju redovitu sjednicu, iz koje priopćujemo slijedeće:

Ispiti osposobljenja.

U ovom proljetnom roku započinaju ispiti osposobljenja za pučke i građanske škole dne 4. svibnja u Koprui, a 11. u Gorici.

Češka školska matica.

Ovo društvo, slično našoj Družbi, trebati će po proračunu za tekuću g. 999.500 K od kojih je samo 142.831 pokriveno sa prinosi članova. Ostatak od 850.000 valjati će pokriti sa darovima i sabiranjem. Proračun za vlastite škole i one podupirane od matice iznaša 726.000 K. Za školu »Komenskoga« u Beču određeno je 10.000 K. Kamati za unaprijed uzete posude iznašaju 32.000 K.

Dohodak njemačkog Schulvereina iznašao je prošle godine 617.000 K.

Nautička škola u Bakru.

Jedna između najboljih nautika našeg toplog juga jest ona u Bakru. Dok se je u školi nastojalo oko teoretskog odgoja, to se je gledalo da đaci to znanje uzmognu i praktički uporabiti, pa se je pred nekoliko godina u te svrhe uporabio brod »Margit«. To je prije bio jaht hrvatske zemaljske vlade, koji je kasnije priuđen u školski brod, te ako nije u svemu, a to je bar nuždi udovoljio, jer bolje išta nego ništa, a drugi niti toga nemaju.

U zadnje vrijeme pretresivalo se pitanje o izgradnji novog školskog broda, koji bi odgovarao svim zahtjevima praktične nautike. I to je pitanje sretno privedeno koncu, te je hrvatska vlada nedavno naručila brod kod Howalda u Kielu za cijenu od 183.000 M, koji imade biti gotov sa 31. kolovoza. Brod će biti dug 47'5, a širok 7'77 m. Stroj će biti na trostruku ekspanziju sa 300 ind. HP uz 160 rotacija na minutu i tlakom od 12'5 atmosfera. Prostora biti će za 35 učenika, a osim toga biti će više kabina, kano za ravnatelja, profesore, zapovjednika i strojara.

Time će i opet porasti lijepi glas tog zavoda i našeg podmladka.

Glavna skupština Družbe.

U nedjelju dne 31. svibnja t. g. obdržavati će Družba svoju ovogodišnju glavnu skupštinu u gradu Puli.

Prošle god. obdržavala se glavna skupština u Pazinu, kamo se je bilo sleglo na hiljade naroda, kano na nekakvo narodno slavlje. Sama Pula poslala je bila tamo posebni vlak sa preko 1200 izletnika. Ovaj put je na redu Pula, te smo uvjereni, da će i naš grad posjetom počastiti narod naš svake ruke sa kraja i sa mora, da sve bude stalo zapanjeno, brojeći nas tako kršne i složne.

Dan Družbina zasjedanja morao bi postati narodni svetak, jer se tu radi samo o narodnim idealima i njegovoj prosvjeti. To je dan svjetla i sjaja, koji obasjavaju žarke duše istarskih Hrvata i pregalaca na narodnom polju. Dobro nam svi došli!

1.100 kruna za družbu sv. Ćirila i Metoda.

Lijepu ovu svotu uplatila je rodoljubna knjižara i papirnica u korist kluba Ćirilo-Methodskih zidara (L. Šimunić i dr.), Zagreb, Preradovićev trg br. 4, prema ugovoru, kojega je klub Ćirilo-Methodskih zidara š njome sklopio, za godinu 1907., makar je ona tek 15. ožujka 1907. počela raditi. To je iza naših žigica prvi zavod, koji je klubu Ćirilo-Methodskih zidara odbacio najveću svotu, pa ga zato najtoplije preporučamo svim uredima, školama, svećenstvu, djačtvu, te svakom rodoljubu, koji želi bez ikakve posebne žrtve doprinijeti obol za našu Družbu u Istri, da ga što bolje podupre, služeći se u njem.

Osobito preporučamo svim pušačima, da troše tuljićice i cigaretni papirić, koje je ova knjižara u korist istarske družbe u promet stavila. Ovi su papirići najbolje kakvoće, pa bi se tako mogli svi oni tuđinski cigaretni papirići — za koje silni novac tuđincima u džep ide — posvema istisnuti isto onako, kako smo to znali učiniti sa svim vrstima tuđinskih žigica.

Zato naprijed za »Hrvatsku Istru!«

Na uvažjenje!

Častim se saopćiti, da sam nakon osamgodišnjeg svog rada proširio i preuredio znatno svoj posao, a da time udovoljim najraznolikijim zahtjevima štovanog općinstva.

Preporučam sve potrepštine školske, uredovne i zasebne, koje zasjecaju u **knjižarsku, papirničarsku, knjigovešku i tiskarsku struku.**

Na skladištu imam veliki izbor pedagoških, povjesnih i narodnogospodarskih knjiga, te nagradnih knjiga za mladež i za narod, onda pjesmarica, slikovnica, hrvatskih muzikalija za sva glazbala i pjevanje, molitvenika, nabožnih knjiga i koledara.

Primam pretplate na sve časopise, književne i modne listove.

Držim na skladištu Ćirilo-Methodske marke, papiriće, tuljčice, olovke, brisala, razglednice i listovni papir.

Svaka narudžba izvršuje se najbrže i najsolidnije.

Sa veleštovanjem:

Knjižara, papirnica i knjigovežnica

IVAN NOVAK - PAZIN.

Originalne korice

„**NARODNE PROSVJETE**“ i „**MLADOG ISTRANA**“

dobivaju se u

Narodnoj tiskari, knjigovežnici i papirnici
LAGINJA i DR. — Pula, via Giulia 1.

Cijena koricama: PROSVJETE sa poštarinom K 1.40.
ISTRANA > > > — 60.

Našim pučkim školama

preporuča

SVEKOLIKE ŠKOLSKÉ TISKANICE,
LIJEPOPISNICE, ZADAČNICE,
RISANKE, PISARSKÉ I RI-
SARSKÉ POTREPŠTINE

NARODNÁ TISKARA

LAGINJA i drug.

prije J. KRMPOTIĆ i drug.

ulica Giulia, 1 — Pula — ulica Giulia, 1

Svoj k svomu! Svoj k svomu!

Novo skladište pokućstva

A. Žunić & Co ≈ Pula

na uglu ulice Via S. Martino i Giosué Carducci.

Novouredjeno skladište svakovrsnog
pokućstva zrcala, slika, stolica, divana itd. itd.

Cijene umjerene.